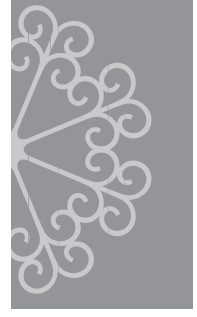




בית מדרש

494

בשבילי הפרשה



פרשת תזריע תשפ"ב

זמני כניסת השבת



Baltimore, MD	7:12
Brooklyn, NY	7:02
Chicago, IL	6:56
Houston, Texas	7:22
Johannesburg, S. Africa	5:47
Lakewood/Deal, NJ	7:03
London, UK	7:18
Los Angeles, CA	6:55
Manchester, UK	7:29
Monsey, NY	7:03
Montreal, Quebec	7:04
Passaic, NJ	7:03
Toronto, Ontario	7:26
Yerushalayim	6:23
Zurich, Switzerland	7:37

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

פרשת תזריע

פרשת החודש

החודש הזה לכם, מצות קידוש החודש. וא"א אלא ע"י ב"ד סמוכים. ובמה שאנו עושים היום לפי הלוח של הלל, נחלקו הרמב"ם ורמב"ן בספר המצות מ"ע קל"ג, דלפי הרמב"ן הלל וביט דינו קבעו עפ"י החשבון ויש לזה דין בקביעת ב"ד, ולפי הרמב"ם שם הקביעות הוא ע"י הנהגת כל ישראל יש שבא"י.

וע' קונטרס דברי סופרים ב' ח' שפי"א את דעת הרמב"ם פ"ד מסנה' ה"א שאפשר לחדש סמינה ע"י כל חכמי א"י, ופ"י לדעת הרמב"ם הרי הם בעצם ב"ד של כל ישראל והם ב"ד הגדול וב"ד הגדול אפשר להם לסמוך. ויסוד דבריו כי ב"ד הגדול הוא בעלות על כל ישראל וק"ל כול חכמי ישראל יש להם שכתב בזה בס' א' זכה לכוין לרלב"ח.

וע"ע ברלב"ח בקונטרס הסמיכה שכתב דמה שכתב הרמב"ם בספחמ"צ קל"ג דגם בזה"ז אין קידוש החדש חל ע"י הלל שקידש לדורות כדעת הרמב"ן אלא מנהג בני ארץ ישראל הוא שעושה דין קידוש החודש, היינו כפי שיטתו לענין סמיכה דחכמי א"י יש להם דין כמו ב"ד הגדול ע"ש. ולכ"כ אבני נזר א"ח ש"י ד' ושו"א ד' באריכות, וע"ש שכתב לבעל נפש חיה שמה שכתב בזה בס' א' זכה לכוין לרלב"ח.

והנה דעת הרמב"ם פ"ה מקידוה"ח דבעי ב"ד של ע"א, וברמב"ן בספחמ"צ מ"ע קל"ג נקט דהרמב"ם דרש כן מדכתיב החדש הזה לכם והרמב"ן משיג דאי משום משה במקום ע"א הול"ל החדש הזה לך, כמו דכתיב הדבר הגדול יביאון אליך (ומזה הוכיח הרמב"ן דפי' לכם הוא מומד חין כיצא בכם). וי"ל דמצינו לפעמים דבעי ב"ד הגדול מדין דבר הקשה ולפעמים בעי ב"ד הגדול מדין שהם במקום כל ישראל. ונראה כי הא דקידוה"ח בעי סמוכין הוא רק מדין שהם במקום כל ישראל, ולכן באמת לא נאמרה בזה דין משה במקום ע"א קאי.

והנה דעת הרמב"ם פ"ד מסנה' ה"א שאפשר לחדש סמיכה ע"י כל חכמי א"י. והוכיח דאפשר לסמוך בזה"ז מהא "שנאמר ואשיבה שופטין כבראשונה ויועצך כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק וזה יהיה בלא ספק וכו' לפני בא המשיח כמו שיתבאר זה בפסוקים הרבה"ל. (וברדב"ז ותו"ט כתבו כי כוונתו יבא לפני משיח והוא עדיין סמוך. ובדעת הרמב"ם היה נראה דס"ל כיוון שאליהו נעשה מלאך שוב בטל ממנו דין הסמיכה, וע' תורה"ד ח"ב ק"ב בענין אשת אליהו, וע' רש"י וימא ה' ע"ב לדעתו יצטרפו הכהנים חינוך מחדש).

ולפי הרמב"ם לא רק דאפשר לעשות סמיכה לפני משיח אלא ס"ל דמי בואר בקרא דכן יהיה. וע' משך חכמה עה"פ החדש הזה לכם "אבל מקר בלם אנטונו מרבנו הגר"א דאם כי חז"ל פירשו טעמם בל"ז עוד השאירו טמונים בסתר לבבם טעמים לאלפים גדולים ורמים אבל לא גילו זה לאון המון בני ישראל וכו". וע"ש שכתב דהא דר"ט שני דוקא בחז"ל ולא בא"י, אף שהטעם משום דילמא אתי לקלקולא, וכתב שם דלפי ה"ל "טעם נפלא דלפי מה שכתב רמב"ם בפהמ"ש וכו' דהיה ב"ד בא"י טרם ביאת משיח וכו' יהיו מוכרחים לקדש עפ"י הראיה וכו' ואז יהיו צריכים לעשות בגולה שני ימים ולכן גורו גם עכשיו דוגמה שעשה ריב"ז וכו'".

הערות ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו ברצון במייל bishvielehalacha@themir.org

דברי רבותינו

החדש הזה לכם ראש חדשים (שמות יב, ב)

ראש חדש ניסן היום. על חודש זה אמר ה' למשה (שמות יב, ב) "החדש הזה לכם ראש חדשים". ה' נתן את המועדים וראשי חדשים בידי ישראל, ואפי' כשמלאכי השרת שואלים מתי יום הדין, אומר להם נראה למטה, לפי היום שיעשו יקבע יום כיפור.

אם כן, נבראה כאן בריאה חדשה שהיא גדולה יותר מהבריאה הקודמת, נתנו לישראל את הזמן. ה' החדש הזה לכם- ראשון הוא לחדשי השנה". ראשון הוא לכל הזמנים.

איך לחדש חשוב זה העולם קוראים "בין הזמנים"?

בניסן מונח ה"יסוד" לאלול, כי הוא ראשון לחדשי השנה, לפיו נעשה ר"ה. א"כ בניסן צרי- כים להגביר חיילים בתורה.

בזמן הזה "החשך יכסה ארץ", אם יפול אחד אין מי שיקימנו. ביום סומא מהלך ומג' שש במקלו לכל צד, אם יסטה מהדרך, אפילו שהוא אינו רואה אחרים רואים אותו ויחזי' רוהו לדרך. אך בלילה כשאף אחד אינו רואה מי יחזירו לדרך? כך בזה"ז, אם יפול אחד אין מי שישבו. בזמן הזה צריכים להגביר חיילים באור התורה כדי שאור התורה יאיר לנו בכל המקומות!

כמונה מעות

מרן ראש הישיבה הגאון הרב נתן צבי פינקל זצלה"ה היה מספר על תפילתו של מרן ראש הישיבה הגאון הרב אליעזר יהודה פינקל זצלה"ה, שהיתה במתינות ונעימות כמונה מעות.

הוסיף מרן רה"י הגרנ"צ וסיפר כי שמע מהגאון רבי יוסף שטרן זצ"ל, ר"מ בישיבת תורה אור, שבשעתו הוא היה הממונה על חלוקת המילגות החודשיות של האברכים בישיבת מיר. מידי ראש

דברי ימינו

"לכל בני ישראל היה אור במושבכם" - אין חידוש שהיה להם אור בגושן, החידוש שהיה להם אור במושבכם של המצרים, באפילה הנוראה.

והתורה אשר היא כולה "אור", אור כזה ישפיע עלינו בכל מקום. במקומות המכוסים בחושך הנורא. אפילו שם אור התורה יאיר לנו. לקבל תורה קדושה כזו היה דבר קשה, משה עלה למרום והייתה לו מלחמה עם שרפים ואופנים וחיות הקודש. ולא די שהם לא שר פוהו אלא הוא ניצח אותם. ואיך זה?

פשוט שלפי שמסר נפשו עליה, "לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי", לכן זכה וקיבל את תורת ה'.

בלימוד בזמן כזה, בשעה שהעולם בטלים, "מסירות נפש" כזו תועיל לנו, שלא נצטרך למסור נפש על חטאים, כי נמסור נפשנו בלי מודי'נו.

יש שני מיני נפילות, נפילה קטנה שמרגיש האדם כי נפל, ויש נפילה גדולה, אז אינו מר גיש בכאב גופו עד שיעבור זמן, ואז רואים שנתרסקו אבריו. כך כשאדם חוטא, העבירה משליכה אותו הרבה, משמים לארץ, זמן רב עובר מהנפילה ולא מרגישים בה, אך האם מחמת "האי הרגש" אין נפילה?

כעת אנו בזמן נורא, חושך ונפילה, צריכים אנו ללמוד, ואור התורה יאיר לנו, ונצילה אז בכל מעשינו.

מתוך שיחות הסבא מסלבודקה

חודש הוא היה מקבל לידי ערימת שטרות של עשר לירות ומחלק אותם לאברכים.

פעם שאל אותו מרן ראש הישיבה הגה"ח רבי אליעזר יהודה זצ"ל, איך זה שאתה סופר את השטרות במהירות כה רבה, ואילו את תפילתך אתה מתפלל לאט כמונה מעות?

מרן רה"י הגר"א פינקל זצוק"ל לא המתין לתשובתו וענה בעצמו: בתפילה לכל מילה ומילה יש משמעות אחרת, לכן אתה מונה את מילותיה אחת אחת. אך לעומת זאת, שטרות הכסף כולם הם מאותו סוג, ומכאן המהירות.

מילי דהספידא על סילוקו של צדיק מרן שר התורה עטרת תפארת ישראל רבינו שמריהו יוסף חיים קנייבסקי זיע"א

נאמר בהיכל הישיבה הק' בימי השבעה

כל האומר רבי חיים למד תורה לשמה התנא רבי מאיר מסייעו

ידוע מה שכתב השר הקדוש רבי חיים ויטל בהקדמתו לדרך עץ חיים על אותם בעלי תורה אשר עסקם בתורה הוא ע"מ לקבל פרס וכו' ועליהם כתב וז"ל. ואמנם האנשים האלה מראים תימה וענוה, באמרם כי כל עסקם בתורה הוא לשמה, והנה החכם הגדול התנא רבי מאיר ע"ה העיד עליהם שלא כך הוא, באומרו לשון כללות כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו', ומגלים לו רזי תורה, ונעשה כנהר שאינו פוסק והולך, וכמעייין המתגבר מאליו, בלתי הצטרכו לטרור ולעייין בה ולהוציא טיפין טיפין של מימי התורה מן הסלע, הנה זה יורה שאינו עוסק בתורה לשמה כהלכתה, ומי זה האיש אשר לא ייזלו עיניו דמעות בראותו המשנה הזאת ורואה חסרונו ופחיתותו.

ולאחר שנסתלק מרן החזון איש זיע"א אמר מרן הגאון רבי איסר זלמן זצוק"ל שכל האומר החזון איש למד תורה לשמה התנא רבי מאיר מסייעו, הכל התקיים בו, רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו, זאת אומרת שכדאי הוא שכל העולם נברא בשבילו, ולמה צריך תוספת של כל העולם כולו למה לא מספיק לומר כל העולם.

ומבאר המדרש שמואל תלמיד ר"י הק', כל העולם הפשט הוא שכל העולם כדאי לו, אבל העולם כולו באים לומר שגם כל הדורות וכל השנים שהיו לפני שאותו לומד תורה לשמה נולד גם היו כדאיות בשבילו. ורבי מאיר ממשיך למנות את המעלות שזוכה מי שלומד תורה לשמה. נקרא רע, אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, משמח את המך קום, משמח את הבריות, ומלבשתו ענווה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק וחסידי וישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, ומקרבתו ליד זכות, ונהנין ממנו עצה ותושייה בינה וגבורה, שנאמר לי עצה ותושייה אני בינה לי גבורה, ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין, ומגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, והוי צנוע וארך רוח, ומוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים. (אבות ו, א).

(ד"א, תראו איזה דרגה גבוהה זה להיות מוחל על עלבונו, לאחר כל הדרגות שמונה רבי מאיר רק אז הוא אומר שנעשה מוחל על עלבונו). אנחנו לא צריכים ראיות ולא הוכחות, את כל המשנה הזאת ראינו בעינינו על דור ההמשך של החזון איש מרן הגאון רבי חיים זצוק"ל, ראינו את זה בחוש, כולנו מרגישים בהפסד הגדול בפטירתו וללא הרבה הסברים כל אחד חש ומרגיש את הקושי שכעת חסרנו את כל זאת, ונורא קשה לעכל את זה.

ידוע שכל מצוה שאדם עושה היא מלווה אותו ליום הדין, ולהפך בער בירה ח"ו, ובנוסף לזה אם אדם גרם השפעה טובה שעל ידו נעשו זכויות הם גם עומדים למענו ולזכותו, והרבה ראיות יש לזה ואין כאן מקום להאריך, א"כ רבי חיים שגרם לכ"כ הרבה כבוד התורה קודם כל בחיי חיותו וכעת בנסיבות מצערות בפטירתו כזה קידוש ה' היה בהלוויה,

הצדיק אבד

שמענו דברים כדורבנות דברים מעוררים ומחזקים את הלב, לא צריך הרבה הסברים, יש פה כמה חלקים, יש את הצער הנורא ואת האבלות ותחושת החסר, ויש את מה שנוגע למעשה מה חובתנו כעת. זכורני איך שמרן ראש הישיבה רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל אמר בכמה הספדים על גדולי הדור (ביניהם היו אציל המידות מרן הגר"י סרנא, מרן הגר"י אברמסקי, המשגיח הקדוש מרן הגר"י לוונשטיין זי כרונום לברכה), כשאבא או כשהרבה הגדול הולך לעולמו מה ההספד הנכון ביותר לומר מה מעורר את הלב, והיה אומר רבי חיים שצריך לומר, האבא לא נמצא, הרבה לא נמצא, זה ההספד הכי גדול, ואח"כ צריך לעמוד על דרכיו ולנסות ללכת בעקבותיו.

כשנסתלק מרן שר התורה רבי חיים זצוק"ל לכולם מגדול ועד קטן טף ונשים היה את הזעזוע הזה שתפס אותנו, רבי חיים לא נמצא... אין לנו את רבי חיים... לא צריך יותר מזה, רבי חיים לא נמצא זה הזעזוע הכי גדול, מי כעמך ישראל כלל ישראל מתחבר לגדולי הדור כי מפייהם אנו חיים.

נצחיות התורה ומוסריה

מיסודות האמונה הוא שקושטא קאי שיקרא לא קאי, כלל ישראל חי וקיים, התורה חיה וקיימת, לשקר אין קיום, בכל הדורות עברנו כ"כ הרבה מלחמות נגד התורה, מאז מעמד הר סיני שהתחילה מסירת התורה מאב לבן ומרב לתלמיד עד הדור שלנו כמה שיטות היו בעולם כמה אידיאולוגיות קמו ונמוגו לא נשאר מהם כלום גם מבלי שנלחמו בהם כמו שנלחמו כ"כ הרבה נגד ישראל והתורה, (וכבר האריך ברמב"ן בפ' רשת וישלח שפעמים המלחמה היא פעם בגופנו ופעם בממוננו ע"ש). אבל הקב"ה מרחם עלינו וכלל ישראל שורד מדור לדור על אף כל המלחמות, מסירת התורה ממשכה להתקיים ע"י גדולי הדור שהם חר ליה נוספת בשרשרת מוסרי התורה להעביר הלאה את תורת ה' לדורות הבאים.

ומי הם אותם גדולי התורה ומוסריה, על זה היה אומר מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל שלכלל ישראל יש חוש ריח, אכן יש ניסיונות אבל כלל ישראל מריחים, יש לנו תחושה פנימית שמגיעה עד עומק הנפש.

בדורות האחרונים שהקב"ה שתל לנו את רשכבה"ג מרן החזון איש זיע"א שמפיו אנו חיים עד היום בהלכה ובהנהגה, וזה לא סתירה שיש חילוקי דעות בהלכה החזון איש הרי אמר שהחפץ חיים הוא כב"ד בלשכת הגזית ואעפ"כ חלק עליו בהלכה, תורה היא וללמוד אני צריך זה מסירת התורה.

החזר"א זצוק"ל השפיע על הדור כולו ואם לא היו לו ילדים הרי כל כלל ישראל הם בניו, ובפרט כל משפחתו האחיינים שהנהיגו והאירו את העולם והמשכיו את הנהגתו.

1. נשאו דברים הגאון הגדול רבי צבי דרבקין שליט"א והגאון הגדול רבי שרגא שטיינמן שליט"א

כוחו.

ידוע כוח ההתמדה המבהילה שהייתה לרבי חיים זצוק"ל, כמה ניצל כל קדה ללימוד התורה, ובד בבד כמה הוא השקיע לעשות טוב לבריאות, הייתה לו חביבות לעזור לשני, אני זוכר את זה גם אצל מרן הסטייפלער זצוק"ל הם רצו ללמוד יום ולילה, אבל גם השקיעו שעות רבות לענות לאנשים על מה שמציק להם, ולמה הוא עשה את זה, כי הרגיש שזה חוב תו, א"כ מצד אחד הוא היה מתמיד שניצל כל דקה וכמו שסיפרו בהלוויה שעד שהרבנית הייתה מתיישבת לאכול אתו הוא ניצל עוד דקה ללימוד.

ומצד שני נתן לכל אחד את ההרגשה הטובה והמענה הנצרך, היה צריך כוח אדיר של סבלנות הלוואי שנלמד עשירית מהסבלנות שלו איך לענות לאנשים, יש שואל כעניין ויש שואל שלא כעניין, יש שאלות מטרידות ועל הכול צריך לענות ולרחם על כל אחד ואחד, לא יאומן כי יסופר, לא בכדי מקבלים כאלו כוחות כשיש תורה, מידות טובות, קנייני התורה ונושא בעול עם חברו וודאי שמקבלים כאלו כוחות.

וכל אחד צריך לדעת מצד אחד להוסיף חיזוק בתורה בעמל התורה וכן חיזוק בבין אדם לחברו, אדם שמחליט שהוא רוצה להתקדם והוא מבקש רבש"ע תעזור לי, הוא יצליח, כל צעד חשוב בעבודת הבורא, מצד אחד כל מה שנעשה עוד לא נתחיל להחזיר להקב"ה על כל מה שאנחנו חייבים לו, אבל מצד שני כל דבר קטן חשוב מאוד ואסור לזלזל.

בשעתו, כמדומני כשאבא זצוק"ל נסע לוילנא להתפלל, שאלו את מרן הגרא"ל זצוק"ל מה להתפלל עליו, הוא אמר, אני רוצה לזכות להיות מזכה הרבים, אח"כ שאלו את מרן רבי חיים וענה, שאזכה לדעת את כל התורה כולה, הוא כבר ידע הכול ישר והפוך אבל זו הייתה שאיפתו, זה המגמה וזה הפעולה שעשה למעשה.

יש רבים שסיפרו סיפורים, לכל אחד יש סיפור, אבל מספיק לי עובדא קטנה שהיה לי, לפני כשלושים שנה אחד שאל אותי פה בירושלים על איזה מנהג ב"כ מה המקור לזה, ופגשתי את רבי חיים ברחוב (אז היו פר גשים אותו ברחוב, שאלו שאלה והוא היה עונה עם חיך וממשיך הלאה), ושאלתי אותו מה המקור, רבי חיים אמר לי, זה לא נמצא בבלי ובירושל" מי, וגם לא במדרשים, זה כתוב בספרי קבלה, אח"כ מצאו את זה בזוה"ק, לדעת שזה כתוב זה יפה, אבל לדעת שזה לא כתוב, לזה צריך לדעת את כל התורה כולה, לפעמים סיפורים כאלו נותנים חיזוק ולפעמים חלישות הדעת, אבל יפה שעה אחת קודם.

אנחנו צריכים לשאוף לדעת ולקיים את כל התורה כולה, יש הרבה עצות לזכות לזה, ולא באנו להאריך במקום שאמרו לקצר, אבל שנדע שיש לכל אחד את האפשרות לפי כוחו, הקב"ה רוצה ממך מה שאתה יכול, לפי כוחך תתקדם יותר ויותר, ובפרט עכשיו יש מליץ ישר טוב, ודבר ראשון שצריך לדעת הוא שחייבים להשקיע, בלי השקעה א"א לזכות לכלום, אבל זה עדיין לא מספיק צריך לבקש רחמים ממי שהחכמה שלו. למדנו במגילה. ואמר ר' יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן לא יגעתי ומצאתי אל תאמן יגעתי ומצאתי תאמן הני מילי בדברי תורה אבל במשא ומתן סיעתא הוא מן שמיא ולדברי תורה לא אמרן אלא לחדודי אבל לאוקמי גירסא סיעתא מן שמיא היא. ופירש רש"י, לאוקמי גירסא, שלא תשתכח ממנו. סיעתא דשמיא, יש יגע ואינו מוצא. (ו, ב). להבנה וודאי שהוא יבין ע"י יגיעה, אבל לזכור יש יגע ואינו מוצא.

יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו

והדבר הראשון שצריך לעשות כדי שיתקיימו בידו הוא תפילה, ואין זה סתם מליצה להתפלל, הרי בלא זה לא שייך לזכות למאום, ידועים דברי הגמ' בנדה. ת"ר שנים עשר דברים שאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנינא וכו' מה יעשה אדם ויחכם, אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. (ע, ב). אדם שילמד ולא יתפלל לא יצליח, צריך את שתיים, לימוד ותפילה.

כמו שהזכירו ראש ישיבת גרודנא שליט"א והגאון רבי שרגא שליט"א, וודאי שזכויות אלו עומדות לו.

נטילתה כנתינתה

ואני רוצה להזכיר פה את מעמד הלוויה ולומר סנווריה על כלל ישראל, מי יכול לתאר את הלוויה הזאת, כזה קידוש ה', מי סחב את כל מאות האלפים, הרי יש אנשים שעושים לעצמם קריירות, זמרים ושחקנים שב חייהם אוספים אלפי אנשים לכל מיני אירועים, וביום מותם לאף אחד לא אכפת מהם, וזה מעשים שבכל יום, מי הביא את כל חכם הרזים לבני ברק, נסענו כבר במוצאי שבת שמא ביום ראשון לא נוכל להגיע, יחד כל העדות והחוגים כל רבני הישיבות, גדולי החסידים וחכמי הספרדים כולם באים בכאב, לא היו צריכים לעורר לבכות כל אחד הרגיש את הכאב.

הייתה לי הרגשה מאוד מרגשת, הגמ' בכתובות דנה כמה צריכים לצאת הלווית המת וז"ל הגמ', וכמה כל צרכו וכו' רב ששת ואיתימא רבי יוחנן אמר, נטילתה כנתינתה מה נתינתה בששים ריבוא אף נטילתה בששים ריבוא וה"מ למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא. (ז,א).

והנה הגם שמאן דמתני לית ליה שיעורא אולם עדיין יש בחינה של נטילתה כנתינתה, ומה היה בשעת נתינתה, איך נתנו את התורה, ידועים דברי רש"י עה"פ ויחן שם ישראל נגד ההר, כאיש אחד בלב אחד, וההר גשה בהלוויה הייתה שנטילתה כנתינתה, כזו אחדות ממש כאיש אחד בלב אחד.

גמרנו את התפילה בבית כנסת והייתה הכרזה שכולם מוזמנים לבוא לאכול ולשתות, אחד סיפר לי שהלך מבית הכנסת עד הבית כל הזמן עצרו ושאלו אותו אם כבר אכל ארוחת בוקר, מתחננים בוא תאכל משהו, איזה אחדות, לא היה שום פירוד לבבות, כולם הלכו בכאב, זה הרי קידוש ה' וכבוד שמים וכבוד התורה, נטילתה כנתינתה.

רבי שרגא שליט"א הזכיר קודם שבתאי הכנסת היו מלאים כולם ישבו ולמדו, כולם למדו גם מי שדיברו דיברו בענייני חיזוק אחד עם השני, או שרצו להיטיב איש אל רעהו, ההשפעה הייתה נוראה זה מבהיל.

כמה קידוש ה' למרחקים, אנשים רחוקים מאידישקייט עומדים משתר ממים מה מכנס אותם וודאי שלחלק מהם היה קשר אישי כמו שהיה לרם, ולחלקם היה אפילו קשר במכתבים וגם הם עמדו המומים ונרגשים. אני לא קורא עיתונים אבל גם שם מספרים שהיו דפים שחורים שבי שרו שגדול הדור איננו, כולם הרגישו, חוש הריח של כלל ישראל הרגיש שהיה פה אדם שהשפיע מכוחו וקדושתו על כולם, והכאב הוא כאב רב, וההפסד הוא הפסד רב.

מי יודע כמה התפילות והזכויות שלו הגנו על כלל ישראל, וחסר לנו כעת המגן הזה, היש בה עץ אם אין, אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו (רש"י במדבר יג). חסר לנו המגן הגדול, והכאב הוא כאב רב וקשה לעכל את הכאב.

כשהיה גדול בישראל הולך לעולמו היו אומרים, שצריך לזכור שאכן הפסדנו את המלאך עלי אדמות, הפסדנו את מי אשר אמרנו בצילו נחיה בגויים, אבל, ואתה הוא מלך קל חי וקיים, היה הווה ויהיה, אין עוד מל בדו, הוא נותן לנו את הכוחות להמשיך הלאה, ומלבד זאת ידוע שהצדיק מליץ ישר בפרט על אלו שמתחזקים לזכותו, אז אנחנו חייבים להמשיך הלאה.

חובתנו להמשיך את ההשפעה וההתעוררות

צריך לדעת להמשיך עם ההשפעה וההתעוררות שאנו חשים כעת, כל אחד ואחד יכול לקחת לעצמו חלקים ששייכים לו, ישנם כל מיני ביטויים שאנשים אומרים, אחד אומר אני לא יכול להגיע למה שהוא הגיע, זה לא נכון כל אחד יכול, ויש אחד שאומר נכון שכל אחד יכול אבל אני צריך עכשיו להפוך עולמות בשביל זה, איך אני יסתדר בחיים, והאמת היא שהקב"ה רוצה מכל אחד כפי כוחו, עוד צעד קדימה ועוד צעד, אבל כפי

לעשות מהפכות ולהביא רחמים לקראת ביאת המשיח.

מרן החפץ חיים הק' זצוק"ל אמר לא אחת שצריך להיזהר שלא נהיה כאותם יהודיים מהעיירה ההיא, לא כולם הבינו לאיזה עיירה מתכוון הח"ח, וכוונתו הייתה לפסוק בנחמיה. ועל ידם החזיקו התקועים ואדי ריהם לא הביאו צורם בעבודת אדוניהם. (ג, ה). הח"ח התרגש מאוד מפ" סוק זה, וללא שימת לב של הח"ח אני לא יודע אם היינו שמים לב לזה, מה כתוב בפסוק, עשירי העיר תקוע לא השתתפו בבניין ביהמ"ק, לא כתוב שאין להם חלק לעוה"ב בשביל זה, אלא הפסוק מציין את העובדה שהם לא השתתפו, ונתאר לעצמנו כמה התחננו אותם עשירים שימחקו את הפסוק הזה והם יתנו את כל הונם ורכושם עבור בניין הבית, פסוק זה לא ימחק לעולם, ותמיד יזכרו שעשירי תקוע לא השתתפו בבניין בית המקדש.

אומר הח"ח העבודה שלנו היא להוסיף זכויות וחיזוק בתורה וע"ז נקרב את הגאולה, וחלילה לנו שכשיבוא המשיח יראו שלא עשינו כלום בשביל קירוב הגאולה, אם היה מאסה של תורה חיזוק בתורה תקרב את הגאולה, ואם היה שנאת חנם, אהבה תקרב את הגאולה, ולעת"ל יראו כמה כל אר"א קירב את הגאולה.

כי קרוב יום ה', מוטל עלינו תפקיד רם ונישא, כ"א כפי כוחו, כל יהודי עם כוחותיו, כולם יחד וכל אחד לחוד, לכל אחד יש כוחות שאין לשני, וכולם יחד כאיש אחד בלב אחד לאבינו שבשמיים לעשות לפניו נחת רוח, וכביכול לגרום לו לשמחה שבניו שומרים את דרך ה' ולא שוכחים אותו. נאמנים לו לעולם ועד.

וודאי מי שיקח לעצמו את החיזוק הגדול בחיזוק התורה והתפילה, חיזוק המידות, חיזוק הקדושה - קדושת הלשון והענינים, קדושת הגוף והמחשבה, ויעבוד ע"ע ויעמול בתורה, כמה זכויות יהיו לו, וכמה הוא יקרב את הגאולה.

רבי חיים זצוק"ל נפטר אחרי פורים שלא יהיה חלילה מצב של סוף זמן, וכי לרבי חיים היה מצב שבסוף זמן למד קצת פחות חלילה, וכי היה מצב אצלו שהוא קינא במישהו חלילה, התורה קידשה אותו, מי שמקבל ע"ע עול תורה וודאי שתהיה לו סייעתא דשמיא והצדיק ימליץ טוב בעדו. הקב"ה יעזור שנזכה לראות בנחמתן וישועתן של ישראל, וירפא את שברנו, שבר הכלל ושבר הפרט, וירחם עלינו, ושנזכה לעשות נח"ר לפניו ולראות גילוי כבוד שמים בעולם ובנין בית המקדש, ובלע המוות לנצח, ומהיום והלאה נזכה לעבוד את ה' מתוך שמחה וטוב לבב ובכך נזכה לקרב את הגאולה בב"א.

ובנוסף לזה צריך לקנות את כל מ"ח קניני התורה, וחלק מקניני התורה הוא שהלימוד עצמו יהיה לימוד של צימאון, של השתוקקות, שיהיה מעניין, שיהיה לו מתיקות בתורה, להתפלל בוהערב נא שיהיה לו מעניין, איזה חדשות עניינו את רבי חיים רק מה שכתוב בגמ', כשהלימוד הוא העסק וזה מה שמעניין את האדם זה כבר חלק נכבד מאוד שיקבע הדבר בלב.

אח"כ מגיע החלק של חזרה על הלימוד, למעשה יש ענין טבעי שאדם שחוזר על לימודו, זוכר, אבל יש ענין נוסף בחזרה שיש סייעתא דשמיא מיוחדת שע"י שעסוקים בחזרה זוכרים את הלימוד, והאריכו בזה בספ"רים, וכך מובא משמו של החוזה מלובלין שחזרה זה לא רק הענין הטבעי אלא יש סגולה בחזרה ולא כאן המקום להאריך.

הנה לנו אדם שכל שנה חזר על כל התורה כולה, החזרה הזאת נותנת אור בנפש שיוכל לזכור, הנה לנו אדם שידע את כל התורה כולה, ולזכות לכך צריך החלטה נחושה יחד עם עבודה על כל קניני התורה, כי התורה היא חלק אלוך ממעל אצולה מכיסא הכבוד, וכל אחד יכול לזכות לתורה כפי כוחו בלבד שילמד מתוך קדושה וטהרה ומתוך עמל ויגיעת התורה, ולהוציא בפה את מה שלומדים ויעו' בגמ' מסכת עירובים דף נד א, את כל הדברים שגורמים שתלמודו יתקיים, בידינו הדבר.

נחפשה דרכנו ונחקרה, אם נחפש נמצא כי הבא לטהר מסייעים אותו, וכ"ש עכשיו שזה בחינה של אשכבתיה דרבי, בחינה של שפע והתעוררות, כולם התעוררו, זה השפיע על כולם, ודאי שזה הזדמנות מיוחדת שכל אחד יכול לעלות ולהצליח.

חכה לו כי בוא יבוא

אמר רבי אלעזר בר אבינא אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח. (בר"ר מב, ד). כבר הזכירו פה שמהדברים האחרונים ששמענו ממרן רבי חיים היו דברי המדרש הללו, חכה לו, יש פה היום מלכיות מתגרות, ובנוסף אנחנו עומדים בשנה השביעית, ובגמ' מסכת מגילה למדנו בששית קולות בשביעית מלחמות במוצאי שביעית בן דוד בא(יז, ב). אנחנו לא יודעים מתי בדיוק תבוא הגאולה, אבל אחכה לו בכל יום שיבוא.

וודאי שמתחולל פה משהו, אנחנו לא עושים חשבונות אבל מתחולל פה משהו, אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח ואע"פ שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא, רבי חיים זצוק"ל המחיש כל הזמן כמה שהמשיח כבר קרוב, לא לצאת מארץ ישראל להתכונן ולחכות, מי יודע אם לא אחד הסיבות שעלה למעלה זה בשביל להוסיף עוד זכויות



The True Reality

Harav Hagoon Meir Wahrsager Shlita

Although this is supposed to be a parashah preview, I'd like to take the liberty of speaking about Rav Chaim this week, because I think Rav Chaim is part of the parashah, as I'll explain. The Chazon Ish writes, in his Igros: ידיעתם של חכמי הדור לבותם ומדתם הן הן גופי התורה — the knowledge of the chachmei hador, their hearts and their middos, are actually bodies of Torah. The chachamim Hashem planted in each generation, says the Chazon Ish, are actually part of the Torah. There was a masechta called Rav Chaim, and now that we just lost him, this is the time when we have to learn that masechta. The Gemara says, in Kesubos, that after Rabbeinu Hakadosh was niftar, Klal Yisrael spent thirty days focusing on aveilus, similar to when Moshe Rabbeinu was niftar. During these thirty days, then, Rav Chaim is part of the parashah. He is the parashah. And our obligation now is to learn this parashah and masechta.

The Source of Everything

When describing the passing of Rabbeinu Hakadosh, the Gemara (Kesubos 104) famously states: נצחו ונצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש. Rabbeinu Hakadosh is referred to as the aron hakodesh, which was now captured. Why, wonders the Maharsha, is the loss of Rabbeinu Hakadosh referred to as the loss of the aron hakodesh? Wouldn't it be more apt to refer to this loss as the loss of the Torah, or perhaps the luchos, considering that Rabbeinu Hakadosh would seem to be the Torah itself?

The Maharsha explains that when Rabbeinu Hakadosh passed on, we didn't lose his Torah. Since Torah is a spiritual entity, it never disappears, but always remains intact. What was lost was the aron hakadosh.

What's an aron? The aron in the Mishkan was a physical vessel that housed the Torah, making it

accessible to this world. In other words, it gave us, in this physical world, a grasp of Toras Hashem, which is the word of Hashem, and far loftier than anything we can comprehend. Inherently, Torah has no place in this world, but the aron hakodesh enabled us to have some grasp of it.

An adam gadol is a human being just like us. He has human desires, and he lives in a world of kinah, taavah, and kavod, a world where יִעָנֶה אֶת הַלֵּל. But he houses the Torah, and becomes someone who embodies only Torah. Torah is the beginning and the end of his life. Most importantly for us, he allows us to grasp how the Torah can find a real place in this physical world. That is the tremendous loss that occurred with the petirah of Rabbeinu Hakadosh, and this is the tremendous tragedy of the loss of Rav Chaim. Rav Chaim was the aron hakodesh of the generation: He was a human being, but he gave us access to Torah in its purest form, making the Torah and its concepts a reality in this world.

We know that Hashem created this world based on the Torah: אֶסְתַּכֵּל בָּהּ בְּאוֹרֵי יִתְא וּבְרָא עֹלָמָא. This idea is signified by the aron hakodesh. Even during the period of the second Beis Hamikdash, when the aron wasn't there, the place of the aron was called even hashesiyah — for, as the Mishnah says (Yoma 8b), מִמְּנֵה הַיּוֹשֶׁתֶת, הָעוֹלָם, the world was actually formed from that place.

What does it mean that the world was formed from that place? The Gemara says that this accords with the opinion that holds that Tziyon, Yerushalayim, is the center of the world, and the beginning point of creation. And at the center of Tziyon was the aron.

The entire world, then, is an outgrowth of the Torah. The Torah forms the world, and everything in the world is an expression of what's in the Torah. This is the concept that the aron represented: that the Torah is

the source of everything that exists and happens in this world.

Since we have been born in a world that functions according to its “rules,” we typically view the Torah — at best — as a wonderful rulebook that can guide us through this very confusing world. But that perspective confines the Torah to this world, which is so far from the truth. Can there be a world without the Torah? Is the Torah just a detail in this world? Does the world define the Torah?

On the contrary — it exists only as an extension of the Torah. This is the truth that the aron hakodesh represented. And this is what rabban shel Yisrael, Rav Chaim, embodied.

From a Torah Lens

There are countless stories, relating to so many different parts of Rav Chaim’s life, that express this concept. He lived at the source. He lived the reality that the Torah is the source of everything, and that everything in this world has relevance and significance only insofar as it expresses some aspect of the Torah. Everything he was asked about prompted another mareh makom to somewhere in Shas, or perhaps a Tosefta or a Toras Kohanim.

Often, roshei yeshiva would bring their donors to Rav Chaim for a brachah. Once, during this time of year, before Pesach, someone was trying to impress upon Rav Chaim how wealthy a particular gvir was, so he told him, “He has a mansion with fifty rooms.”

“So how do you do bedikas chametz?” Rav Chaim inquired.

To him, a house was a heicha timtza to do bedikas chametz. This was his life.

He lived in a world formed by Torah, and therefore, he was not confined by this world — just as the aron was not confined by any of the rules and the constraints of this world. The aron, in fact, did not take up space, because it existed at the source. Similarly, Rav Chaim’s life was not confined by worldly matters. This provides a bit of insight into all the yeshuos and havtachos — mofsim, really — that we experienced. In Rav Chaim’s reality, the world was an outgrowth of the Torah and what it required, and that world was subjugated to the will of the adam gadol, the veritable aron hakodesh.

No Constraints

This concept, I think, is one that we can try to apply to our own reality. Generally, we feel confined by the rules of this world. We try valiantly to make room for

Torah in this world, sometimes even shoehorning in into our lives. And I’m talking about bnei aliyah!

This is so far from the emes, though. In Rav Chaim’s world, everything was an extension of Torah. If the Torah says that when I learn Torah I’ll change from someone who’s not necessarily a baal kishron to someone who is — תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' — then that’s what happens. It’s not possible that I won’t succeed, so I’ll learn until I start to understand.

In our confined view of the world, we accept that there are certain times of decline in yeshiva, such as at the end of a zman, and we say, “OK, this is reality. I have to be in touch with the times.” We need to breathe in a bit of this idea at the source. The Torah is not confined by the world; the world has to be confined, and defined, by the Torah.

Recently, I was speaking to a baalebos who was telling me that he’s taking his family of eight or nine people to a Pesach hotel, at a cost of forty thousand dollars. “I’m so uncomfortable with that,” he admitted. “I know I can support a kollel family in Eretz Yisrael for a half a year with that amount of money. It’s crazy. I don’t know what to do, but I have no choice — this is what everyone is doing, so we have to do it.”

He was expressing what it means to be trapped by the norms of this world — norms that people feel confined to, despite their being warped. Rav Chaim lived in a pure world that was an expression of the Torah, and reflected the reality of being at the source.

Torah forms our world. We live in a world of chessed, of emes — the Eibishter’s world. It’s a different world, a world to which we all had some connection when Rav Chaim was with us. I hope we all understand that this is the true loss we incurred with Rav Chaim’s passing, so much more than all his yeshuos and havtachos. Those were certainly a tremendous protection for Klal Yisrael, and I am not minimizing that. But the source of all that was the recognition of the true place of Torah in our value system, as the root of everything.

That was a reality when Rav Chaim was alive, and he, like an aron hakodesh, gave us a grasp of this reality. That’s why the whole Klal Yisrael ran there and breathed that reality. Klal Yisrael was looking for that truth, and didn’t want to get entangled by this world. We all knew that we had strayed and become estranged from the pure world of Torah, and we were grasping and gasping for that pure aron hakodesh, for someone who lived at the source, who lived the reality of אסתכל בה באורייתא וברא עלמא.

Infusing Rav Chaim's Reality into Our Lives

Many of us feel that we have no connection to Rav Chaim's level, since he was so removed from this mundane world, and lived in the kodesh hakodashim. I think this sentiment is a function of the yetzer hara, and we have to be able to take something from Rav Chaim for ourselves. Indeed, the Gemara says, in Yoma, that during the time of aliyah l'regel they would raise the paroches and allow Klal Yisrael to gaze upon the aron hakodesh and the keruvim.

During these thirty days of aveilus, Hakadosh Baruch Hu is raising the paroches, and we're supposed to peek at the aron hakodesh and take something from it.

How do we do this?

The Gemara describes the methods of expounding the Torah, which include a hekesh, and a gezeirah shavah. The Gemara mentions a concept called: דון מינה ואוקי באתרא (see, for example, Bava Kamma 25b), meaning that we can apply a concept we learn from a source to another place, without applying every halachah exactly as it pertains to the source. In other words, we don't make a carbon copy of the source by applying the

halachah exactly; rather, we apply it in a relative sense, taking a lesson from the source and applying it to the other place as appropriate.

We started with the words of the Chazon Ish, who said that ידיעתם של חכמי הדור לבותם ומדתם הן הן גופי התורה. Hakadosh Baruch Hu planted Rav Chaim Kanievsky in our generation, and every one of us is part of this generation, which was given Rav Chaim as gufei haTorah, meaning that he's a parashah and a masechta in Torah. I believe that, in accordance with the Chazon Ish's words, Hakadosh Baruch Hu is making a hekesh between Rav Chaim and every single person in our generation. We probably can't be דון מינה ומינה — we can't become carbon copies of Rav Chaim — but we could be דון מינה ואוקי באתרא. We can tap into the truth of his reality, a reality that we had and are now at risk of losing, since Rav Chaim is no longer with us. But the reality is there for us to grab, so we can take it for ourselves and give it over to our children.

This is the greatest ilui neshamah we can do for oso tzaddik — and for our own neshamos.

Gut Shabbos.

JOIN THE SIMCHA WITH MISHPACHAS MIR. THIS SUNDAY

EVENING OF RECOGNITION

THIS SUNDAY
ב' ניסן
APRIL
03
22

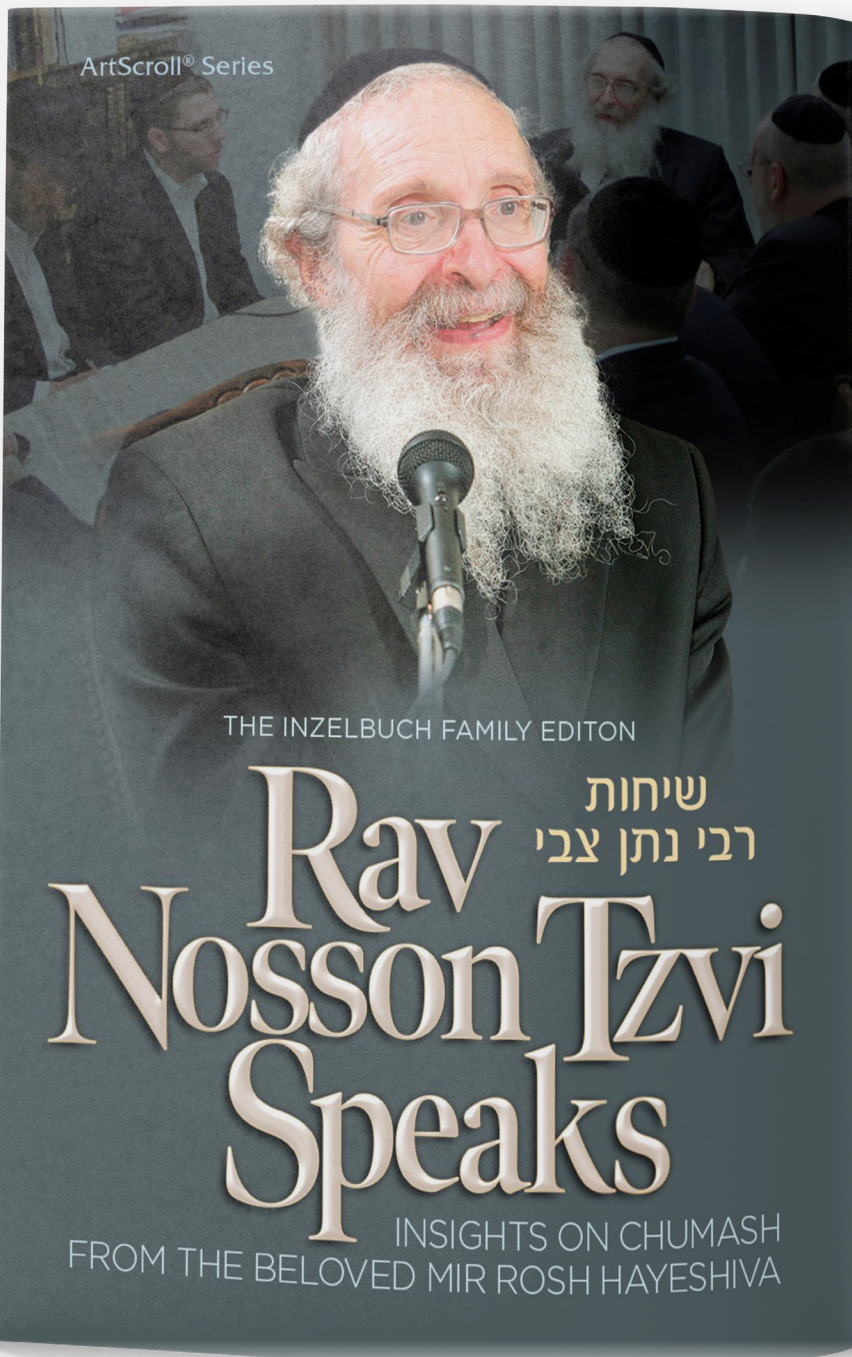
BELL WORKS
101 CRAWFORDS CORNER ROAD
HOLMDEL, NJ 07733
GARDEN STATE PARKWAY
LOCAL LANES ONLY

EVENT SCHEDULE

4:15-4:45	PRE-EVENT SHIURIM
4:45-5:15	MEET & GREET WITH RABBEIM
4:30	RECEPTION
6:00	DINNER PROGRAM
8:00	ושמחתם לפני ה' REJOICE WITH OUR RABBEIM

The following is a preview of the new sefer, *Rav Nosson Tzvi Speaks*, an English translation of the weekly Erev Shabbos Sichos delivered by the Rosh Hayeshiva zt"l around his dining room table.

The sefer will be released at the upcoming Dinner, *this Sunday night*.



פרשת תזריע *Parashas Tazria*

⚔ Outside the Camp

כל ימי אשר הנגע בו וטמא טמא הוא כרד ישב מחוץ למחנה מושבו.

All the days that the affliction is upon him he shall remain contaminated; he is contaminated. He shall dwell in isolation; his dwelling shall be outside the camp (Vayikra 13:46).

The Mishnah teaches (*Keilim* 1:4): "More stringent than a *zav* is a *zavah*, as she transmits *tumah* to a man who cohabits with her. More stringent than the *zavah* is a *metzora*, as he transmits *tumah* through entry."

With these words, the Mishnah describes the powerful *tumah* of the *metzora*, who transmits impurity to any person or utensil inside a dwelling that he enters. Rashi (*Bamidbar* 12:12) adds that a *metzora* is regarded as a corpse, and just as a corpse renders everything impure upon entry, so too, the *metzora* renders everything impure upon entry. The *mefarshim* explain that since the impurity of a *metzora* is as halachically severe as *tumas meis*, he is regarded as if he were dead.

Parashas Tazria 21

The Four Regarded as Dead

The Gemara states: “Four are regarded as dead — a pauper, a *metzora*, a blind person, and one who has no children” (*Nedarim* 64b).

What is the common denominator among these four groups that earns them the abysmal description of “*chashuv k’meis*”?

The obvious answer is that a pauper, a blind person, and a childless person endure so much emotional anguish that their lives are not worth living, while the *metzora* suffers so much physical pain that his life is likewise no longer worth living.

There must be a deeper explanation, however, because even one who endures unimaginable suffering is still very much alive, and it cannot be the physical or even emotional *yissurim* of these four types of people that causes them to be regarded as if they were dead. The Rosh Yeshivah R’ Chaim Shmulevitz frequently emphasized³ that even a life riddled with dreadful suffering and torturous punishment in Olam Hazeh is still inestimably superior to the finality of death, for as long as man is still present in this world, he can grow, accomplish, and discover the joy and privileges inherent even in terrible tragedy and pain. Death, in contrast, is permanent and irrevocable, and denies a person the opportunity to ever acquire further, eternal happiness, which he will ultimately enjoy in Olam Haba.

A Metzora Is Not Regarded as Dead Because of His Physical Pain

With this perspective, it is clear that the physical pain of *tzaraas* does not render the *metzora*’s life not worth living, since even the worst imaginable *yissurim* are still preferable to death. Indeed, Dovid HaMelech declares gratefully: *יָסַר יְהוָה יָסְרָנִי יְהוָה וְלֹמְנוֹת לֹא נָתַנְנִי*, *God has chastened me exceedingly, but He did not give me over to death* (*Tehillim* 118:18), and Rashi notes that for six months, Dovid was afflicted with *tzaraas*.

3. *Sichos Mussar*, Osher HaChaim; see *Parashas Noach*, “Sharing the Burden of a Friend,” and *Parashas Shemos*, “The Value of Life.”

The Gemara elaborates (*Sanhedrin* 107a): “For six months Dovid was afflicted with *tzaraas* ... as it is written, *תְּחַטְטֵאנִי בְּאֵזוֹב*, *Purge me of sin with hyssop* (*Tehillim* 51:9).” Rashi explains that since Dovid prayed to be purged with hyssop, it follows that he was a *metzora*. Yet although Dovid HaMelech was afflicted with the excruciating pain of *tzaraas*, he still thanked Hashem for sparing him from death and allowing him to continue living. This is a clear indication that the pain of *tzaraas* is not tantamount to death.

Why, then, is a *metzora* regarded as dead?

Living Alone

R’ Chaim Shmulevitz clarifies that a *metzora* is regarded as dead because the Torah condemns him to solitude, as it states, *בְּרֵד יֵשֵׁב*, *He shall dwell in isolation* (*Vayikra* 13:46). Since a *metzora* is isolated, his life isn’t life, and he is thus regarded as dead. Examining the four categories of people who are regarded as dead, we find that the common denominator among them is isolation.

Why is a deaf person not regarded as dead? Elsewhere, the Gemara seems to imply that deafness is actually a worse defect than blindness, as it states (*Bava Kamma* 85b) that if a person blinded someone’s eye, he must compensate him for the value of his eye, but if he made the person deaf, he must pay his total value. The Rashba notes that the halachah regarding paying compensation for an eye applies only if the victim was blinded in both eyes, for if he was blinded in only one eye, he is still fit to perform all labors. In contrast, says the Rashba, one who is rendered deaf is compensated with his full value, since he is no longer fit to do anything, and is regarded as dead.

This halachah seems to indicate that someone who is blinded in both eyes is not regarded as dead, and therefore receives only the value of the eye in compensation, while a deaf person is regarded as dead, which is why someone who causes another to go deaf must pay the person’s full value, and not only the value of his ears. Considering Chazal’s statement that a blind person is regarded as dead, how are we to understand this?

When Chazal rule in laws of damages, their objective is always to compensate the victim for the loss he personally suffered, and in this regard the value of the ear exceeds the value of the eye. Indeed, Rabbeinu Yonah writes (*Shaarei Teshuvah* 2:12), regarding the verse: *מאור עינים ישמח לב שמועה טובה תרשן עצם*, *The light of the eyes gladdens the heart; good tidings fatten bone* (*Mishlei* 15:30):

The eye is a very precious organ, because it enables people to see light, which gladdens the heart. Yet the ear is even more precious, because it enables people to hear good tidings, which fatten bone, [a body part] that cannot feel and cannot be fattened on account of the light of the eyes, but only with more intense pleasure. Our Sages, of blessed memory, also stated that the ear is more precious than the other organs, for if one blinded the eye of his fellow, he pays him only the value of his eye, but if one made his fellow deaf, he must pay his fellow's entire value.

In other words, the value of the ear supersedes that of the eye, since it brings pleasure to the entire body, whereas the pleasure of sight does not affect the whole body.

Rabbeinu Bechaye writes similarly (*Shemos* 4:11): "The sense of hearing is more significant than the sense of sight ... for aside from expanding the heart and bringing joy to it, it also invigorates one's bones. Indeed, the benefits a person derives from his ears surpass those of the eyes."

All this relates to the benefits that a person himself enjoys. Yet if we evaluate which sense is more effective in interpersonal relationships, there is no question that the eyes are of inestimably greater importance than the ears! Vision enables a person to see another person, feel his presence, relate to him, and communicate. Indeed, regarding the Torah's statement, *וַיֵּגַד לְמֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם*, *Moshe grew up and went out to his brethren and observed their burdens* (*Shemos* 2:11), Rashi comments that the words *וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם* indicate that Moshe "gave his eyes and heart to feel distress for them." Only by using his eyes was Moshe Rabbeinu able to truly feel Bnei Yisrael's terrible oppression and suffering. When he "gave his eyes," the feelings touched his heart, and he was able to share their pain.

In contrast, one who cannot see cannot feel another person's pain or share it. We find that when Yaakov Avinu wanted to bless Menashe and Efraim, the Torah states: *וְעֵינָיו יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזְקֵן לֹא יוּכַל*, *Now Israel's eyes were heavy with age, he could not see; so he brought them near him and he kissed them and hugged them* (*Bereishis* 48:10). The Sforno explains that Yaakov Avinu "could not see well enough that his blessing should rest upon them when he saw them." Therefore, "he kissed them and embraced them — so that his soul would cleave to them, and his blessing would rest upon them."

Had Yaakov Avinu been able to see Menashe and Efraim, that would have bred an automatic closeness between them, and his *berachah* would have come upon them immediately. Yet because his eyes were heavy with age and he could not see them well, he needed to embrace them and kiss them in order to for his soul to cleave to theirs so that his *berachah* to them could take effect.

Based on this, we can explain Hakadosh Baruch Hu's words to Moshe Rabbeinu regarding Aharon: *וְרָאָה וְשִׂמְחָה בְּלִבּוֹ*, *And when he sees you he will rejoice in his heart* (*Shemos* 4:14). The Torah attests that when Moshe and Aharon were reunited, their souls cleaved to one another with love, as the *pasuk* states, *וַיֵּלֶךְ וַיִּפְגְּשֵׁהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים*, *So he went and encountered him at the mountain of God, and he kissed him* (*ibid.* v. 27). From the moment that Aharon HaKohen glimpsed Moshe Rabbeinu with his eyes, his heart filled with joy.

This also explains why a blind person is regarded as dead, and a deaf person is not. While a deaf person is profoundly affected by his disability, he is still very much alive, aware, and connected to his environment and the people around him. A blind person, in contrast, is alone and isolated, and cannot forge a deep connection of friendship and love with those around him. His life is not a life, which is why he is regarded as dead.

The Inability to Give

The same concept can be applied to one who is childless. On the surface, it would seem such a person has an easy, carefree life. He is exempt of *tzaar gidul banim*; his burden of *parnassah* is minimal, since

he has no dependents to support; and his life should be straightforward and comfortable. Why is he, of all people, regarded as dead?

Embedded in the very fabric of human nature is the powerful desire to give to others, and even stronger and more compelling than that is a parent's deep-seated desire to give to a child. Conversely, the only person from whom one is willing to accept so much is a parent. One who is childless cannot sate this overpowering desire to give, which is an integral part of human nature, and his life is thus not a life.

The power of parental giving is demonstrated in the story of the two women who came to Shlomo HaMelech, each claiming that the living infant was her child, and the infant who had perished was the other woman's child. How could the woman who had lost her child be so cruel as to attempt to kidnap another baby from his mother's arms in order to replace the one she'd lost? She had no doubt that this was not her child, so how could she insist on taking the other mother's child for herself?

This bereaved mother knew that if she would raise this child as her own, he would grow up believing that she was his biological mother and would gladly accept all the kindness and love that she would shower upon him. This would satisfy her maternal instinct and fulfill her innate desire to give.

So intense and deep-rooted is a parent's desire to give to a child that this woman was willing to commit a heinous crime against an innocent woman in order to satisfy this craving. This underscores that when a person cannot actualize the instinct to give, his life is worthless, which is why those who are childless are regarded as dead.

The same rationale applies to the pauper. While a pauper is constantly distressed due to his trying circumstances and may suffer hunger, cold, and deprivation, these difficulties are not the reason he is regarded as dead. What reduces the life of a pauper to one that is not worth living is his inability to give to another. His destitution pervades every fiber of his being and prevents him from reaching out to help his fellow man. The feeling that one cannot

give anything of oneself to others is infinitely worse than poverty itself, and this is why a pauper is regarded as dead.

The common element among the pauper, the *metzora*, the blind person, and the childless person is that they lack the opportunity and conditions to connect to others, live with them, give to them, and build relationships, and this is why their life is not life.